Акімова Юлія Сергіївна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»;
Славкова Алла Аркадіївна,
кандидат економічних наук,
професор кафедри фінансів ім. В. Федосова;
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

МАКРОФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Макрофінанси, як галузь економічної науки, відіграють ключову роль у розумінні фінансових систем на рівні національної економіки та їх взаємодії з реальним сектором. Ця сфера охоплює дослідження грошово-кредитної політики, фіскальної політики, функціонування фінансових ринків та їх вплив на макроекономічні показники. Саме через призму макрофінансів ми можемо оцінити стабільність економіки країни та її здатність протистояти різноманітним викликам.

Макрофінансова стабільність є фундаментальною характеристикою здорової економіки. Вона відображає стан, при якому фінансова система ефективно виконує свої основні функції, забезпечуючи стійкий економічний розвиток та протидіючи негативним шокам [1]. Відповідно до досліджень Захожая К. В. та Жам О. Ю., основні принципи макрофінансової стабілізації включають: забезпечення стійкості фінансової системи, підтримку цінової стабільності, ефективне управління державним боргом та забезпечення сталого економічного зростання. Ці принципи є особливо важливими в контексті економічного розвитку держави та формування довгострокової стратегії фінансової політики. Захожай К. В. та Жам О. Ю. також підкреслюють, що макрофінансова стабілізація повинна бути спрямована на досягнення таких цілей, як стримування інфляції, зменшення дефіциту бюджету, стабілізація валютного курсу та зміцнення банківської системи [2].

Історія макрофінансової стабілізації в Україні до 2022 року демонструє значний прогрес. У період з 2015 по 2019 роки були проведені структурні реформи банківського сектору, які заклали основу для більш стійкої фінансової системи. Важливим кроком стало запровадження режиму інфляційного таргетування у 2016 році, що дозволило більш ефективно контролювати інфляційні процеси. 2018-2019 роки ознаменувалися стабілізацією курсу гривні та зниженням інфляції, що позитивно вплинуло на загальну економічну ситуацію. У період з 2019 по 2021 роки спостерігалося поступове зниження державного боргу відносно ВВП, що свідчило про покращення фіскальної дисципліни. Ці заходи сприяли зміцненню фінансової системи України та створили основу для сталого економічного зростання [3].

Однак складні події 2022-2024 років створили безпрецедентні виклики для макрофінансової стабільності України, вимагаючи швидкої адаптації економічної політики до нових реалій. Дослідження макрофінансової стабільності України у воєнний час, проведене Галустяном Р.О., показує, що в умовах безпрецедентних викликів країна змогла зберегти відносну стабільність фінансової системи завдяки швидкій адаптації монетарної та фіскальної політики, а також підтримці міжнародних партнерів [4].

За даними Національного банку України (НБУ), у 2024 році прогнозується зростання реального ВВП на рівні 3,5-4%, що свідчить про поступову адаптацію економіки до нових умов [5]. Це є позитивним сигналом, який вказує на стійкість української економіки та ефективність вжитих стабілізаційних заходів.

Інфляційні процеси, які досягли піку в 2022 році, поступово сповільнюються. Згідно з даними Державної служби статистики України, індекс споживчих цін у 2024 році прогнозується на рівні 9,8%, що значно нижче показників попередніх років [6]. Це свідчить про ефективність монетарної політики НБУ та поступове відновлення цінової стабільності.

Національний банк України продовжує політику гнучкого курсоутворення з елементами контролю. У 2024 році спостерігається відносна стабільність курсу гривні, що сприяє відновленню довіри до національної валюти та створює більш передбачуване середовище для бізнесу та інвестицій [5]. Ця стабільність є критично важливою для зовнішньоекономічної діяльності та загального економічного планування.

Банківський сектор, який є ключовим елементом фінансової системи, також демонструє ознаки відновлення. Частка непрацюючих кредитів (NPL) у 2024 році знизилася до 28,5%, що свідчить про поступове покращення якості кредитних портфелів банків. Це важливий показник, який відображає здатність банківської системи ефективно виконувати свою роль у фінансуванні економіки та управлінні ризиками.

Інновації відіграють все більшу роль у забезпеченні макрофінансової стабільності. НБУ продовжує роботу над впровадженням цифрової гривні (е-гривні), яка може стати важливим інструментом підвищення ефективності фінансової системи. У 2024 році планується запуск пілотного проекту е-гривні, що відкриває нові можливості для модернізації платіжної інфраструктури та підвищення фінансової інклюзії [7].

Незважаючи на складні обставини, Україна демонструє значну економічну стійкість. Ключовими факторами відновлення макрофінансової стабільності є ефективна реалізація необхідних реформ, продовження міжнародної підтримки, адаптація економіки до нових реалій та розвиток інноваційних фінансових технологій. Поточна ситуація, хоч і створює значні виклики, відкриває можливості для глибокої трансформації економіки України. Ефективне використання цих можливостей може не лише відновити макрофінансову стабільність, але й створити основу для сталого економічного зростання в майбутньому. Це вимагає скоординованих зусиль усіх гілок влади, бізнесу та

суспільства, а також продовження підтримки з боку міжнародних партнерів. Важливо також розуміти, що макрофінансова стабільність - це не статичний стан, а динамічний процес, який вимагає постійного моніторингу та адаптації до змінних умов глобальної та національної економіки [8].

У підсумку, можна сказати, що шлях України до макрофінансової стабільності в умовах надзвичайних ситуацій є складним, але не неможливим. Досвід останніх років показав, що українська економіка має значний потенціал для відновлення та зростання [9]. Поєднання виваженої економічної політики, структурних реформ та інноваційних підходів створює основу для довгострокової стабільності та процвітання. Майбутнє української економіки залежить від здатності ефективно використовувати уроки минулого, адаптуватися до викликів сьогодення та сміливо дивитися у майбутнє, створюючи стійку та динамічну фінансову систему.

Список використаних джерел

1. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність, червень 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2024-H1.pdf?v=4 (дата звернення: 21.09.24 р.).

2. Захожай К., Жам О. Основні принципи і пріоритети макрофінансової стабілізації в контексті економічного розвитку держави. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 9. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/9_2019/8.pdf (дата звернення: 21.09.2024).

3. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H2.pdf?v=4 (дата звернення: 21.09.24 р.).

4. Галустян Р.О. Макрофінансова стабільність в Україні у воєнний час. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-48. (дата звернення: 21.09.24 р.).

5. Національний банк України. Інфляційний звіт, липень 2024. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2024-Q3.pdf?v=4 (дата звернення: 21.09.24 р.).

6. Державна служба статистики України. Індекси споживчих цін у 2024 році. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/ (дата звернення: 21.09.24 р.).

7. Національний банк України. Проект е-гривня: стан та перспективи, 2024. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/e-hryvnia (дата звернення: 21.09.24 р.).

8. Міжнародний валютний фонд. Огляд економіки України, 2024. URL: https://www.imf.org/en/Countries/UKR (дата звернення: 21.09.24 р.).

9. Світовий банк. Економічний огляд України, 2024. URL: https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview (дата звернення: 21.09.24 р).